

MEGENERACIJSKI KVIZ "REFORMACIJA NA SLOVENSKEM"

Drage učenke, dragi učenci,

veseli me, da ste se odzvali mojemu vabilu k sodelovanju na prvem medgeneracijskem zgodovinskem kvizu. Tema kviza bo reformacija na Slovenskem. Tako bomo **28. 10. 2016 tretjo šolsko uro** obeležili spomin na državni praznik, dan reformacije.

Prilagam vam gradivo z vsebinami, ki jih bom preverjala na kvizu, in kratka navodila/pravila sodelovanja.

Do našega prvega skupnega srečanja vas prosim, da vsaka generacija izbere ime, pod katerim bo nastopala. Začnite se samostojno oz. v štiricah pripravljati na kviz po priloženem gradivu.

1. OPIS KVIZA IN NAVODILA/PRAVILA SODELOVANJA

Tema kviza: Reformacija na Slovenskem

Format kviza: tipi nalog iz kvizov *Male sive celice*, *Vse je mogoče* in *1, 2 oder 3*

Tekmovalci – za vsako generacijo 3 člani in 1 rezerva:

Predstavniki 6. razredov = nastopajo pod imenom _____

Brina Ahačič (6A), Tija Stritih (6A), Erik Koder (6B), Dino Mulalić (6C)

Predstavniki 7. razredov = nastopajo pod imenom _____

Ajda Šlibar (7A), Marta Langus (7A), Sara Kukovič (7B), Janez Frantar (7B)

Predstavniki 8. razredov = nastopajo pod imenom _____

Zala Šarabon (8A), Žiga Roblek (8A), Zala Smolej (8B), Tilen Legat (8B)

Predstavniki 9. razredov = nastopajo pod imenom _____

Maks Žumer (9A), Tim Špehar (9A), Kristof Zavrl (9B), Dominik Vid Novak (9B)

Nagrade za sodelujoče:

Vsi člani zmagovalne ekipe dobijo pri predmetu zgodovina oceno odlično. Rezervi se pri ustnem ocenjevanju prizna en odgovor z oceno odlično.

Simbolične nagrade za vse tekmovalce.

2. POMEMBNI DATUMI

Dan, datum	Ura, kraj	Aktivnost
sreda, 12. 10. 2016	07:30 – 07:45, učilnica za zgo.	predstavitve kviza, načina dela, poimenovanje skupin
sreda, 19. 10. 2016	07:30 – 08:15, učilnica za zgo.	preverjanje in utrjevanje
sreda, 26. 10. 2016	07:30 – 08:15, učilnica za zgo.	generalka

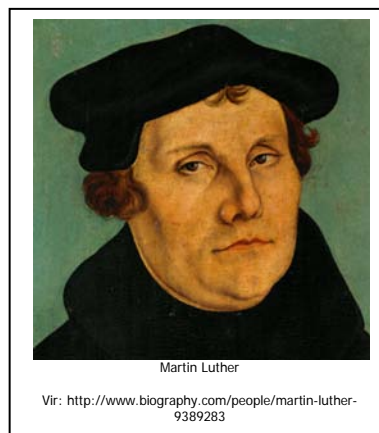
3. GRADIVO ZA SAMOSTOJNO PRIPRAVO NA KVIZ

A) REFORMACIJA

Reformacija je versko, politično in kulturno gibanje, ki se je pojavilo v 16. stoletju. Glavni cilj je bil **preureditev rimskokatoliške cerkve**. Beseda reformacija izhaja iz latinščine, pomeni pa spremembo, preoblikovati, preurediti, obnoviti.

Začetnik reformacije je **Martin Luther**, ki je opozarjal na napake v rimskokatoliški cerkvi in želel le-te popraviti. Njegova največja želja je bila, da bi prevedli **Sveto pismo** v različne jezike in tako omogočili, da bi ga vsak lahko bral v jeziku, ki ga razume. Do takrat je bila Biblija, kot tudi rečemo Svetemu pismu, samo v latinskem jeziku, ki ga mnogi niso razumeli. **31. oktobra 1517** je na vrata cerkve v nemškem mestu Wittenberg pribil list s **95 tezami** (trditvami), s katerimi je obsojal tedanje ravnanje rimskokatoliške cerkve in zapisal:

- Ljudje se lahko svojih grehov očistijo sami tako, da verujejo v Boga in njegovo odpuščanje.
- Ves cerkveni nauk mora temeljiti na Svetem pismu.
- Prek dejanj ljubezni ljubezen raste in človek postaja boljši.

Naloga: Preberi spodaj navedene teze. Na katere napake Cerkve je Luther še opozarjal?

"Zakaj papež, katerega bogastvo je danes večje od največjega Crassusa, Petrovo cerkev rajši ne gradi s svojim lastnim denarjem, kakor z denarjem revnih vernikov?" - 86. teza

"Kdor vidi potrebnega in se zanj ne zavzame, ampak kupi odpustek, si ne pridobi papeževega odpuščanja, ampak božjo jezo." - 45. teza

"Gotovo je, da ko kovanec v skrinjici zažvenketa, se povečata dobiček in pohlep; priprošnje Cerkve pa so edino le v božji odločitvi (sodbi)." - 28. Teza

"Če nimajo denarja v izobilju, so dolžni tega obdržati za vsakdanje potrebe in se v nobenem primeru ne klanjati pred odpustki." - 46. teza

"Če bi papež vedel, kako pridigarji odpustkov izterjujejo denar, bi rajši pustil Petrovo cerkev propasti v pekel, kakor da bi bila zidana s kožo, telesi in kostmi njegovih vernikov." - 50. teza

Med teologi so se Lutrove misli hitro začele širiti. Sprožil se je val reformacije, ki je najprej zajel Evropo, kasneje pa ves svet. Zaradi reformacije je prišlo do razkola (deljenja) v rimskokatoliški cerkvi, saj je ta nasprotovala spremembam. Zato se je oblikovala nova cerkvena organizacija, luteranska cerkev. Kasneje so se oblikovale tudi druge protestantske cerkve.

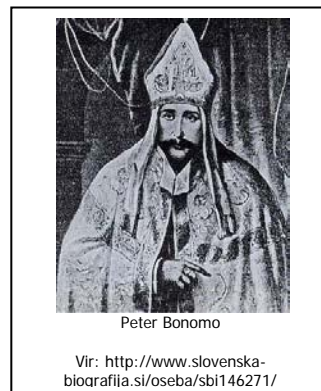
B) REFORMACIJA NA SLOVENSKEM

Naloga: Preberi spodnje besedilo, ki je dostopno tudi na <http://www.evangelicerkve.si/kategorija-zgodovina/>. Nato dopolni povzetek, ki sledi ob koncu besedila.

Reformacija se je med Slovenci pojavila že v začetku 16. stoletja, okrog leta 1525. Da bi lahko razumeli in si predstavljali njen vpliv pri nas, je potrebno poznati takratne socialne in kulturne razmere.

Izmed vseh takratnih družbenih slojev je bil na najslabšem kmečki stan. Zemljiška gospoda je po svoji volji omejevala starodavne kmečke pravice in nalagala svojim podložnikom vedno večje davke. Temu se je pridružilo še ropanje Turkov, kar je povzročilo neznosne razmere. Duhovno službo so opravljali skromno izobraženi in slabo plačani duhovniki. Ker je ljudstvo zaradi pogostih vojn in velikih davkov obubožalo in ker se je velik del cerkvenih posestev prodal v vojne namene, so se zmanjšali tudi dohodki duhovnikov. Zato so se duhovniki začeli ukvarjati s trgovino in drugimi opravili. Dušno pastirstvo je na ta način vse bolj trpele.

Prvi vplivi reformacije so prišli v slovenske dežele očitno z romanskega zahoda. Že leta 1521 se je duhovnik Pyrgl moral zavezati, da se bo bojeval proti luteranskim naukom. Gre za eno od najstarejših poročil o teh vplivih v naših krajih. V **Trstu** je nastalo že v začetku leta 1523 prvo znano žarišče reformacijske miselnosti na Slovenskem. Vodilna osebnost je bil škof **Peter Bonomo** (1458-1546). Ta je bil najprej duhovnik na Dunaju, pozneje pa je dobil tržaško škofijo, kamor se je preselil leta 1523 in si tam uredil sijajen dvor. Bil je naklonjen novi veri in je močno vplival na Trubarjev duhovni razvoj. Škof Bonomo je bil Trubarjev učitelj in dobrotnik.

Glavni predstavnik protestantizma v Sloveniji je bil že omenjeni reformator in pisatelj Primož TRUBAR. Med prve simpatizerje pa štejemo tudi številne **trgovce, vojake, rudarje in še posebej študente**, ki so študirali na nemških univerzah, npr. v Leipzigu, Wittenbergu, Tübingenu, v Jeni in drugod. Po vrnitvi v domovino so začeli širiti med ljudstvom novo vero, ki so jo prevzeli in se z njo seznanili v času bivanja v tujini.

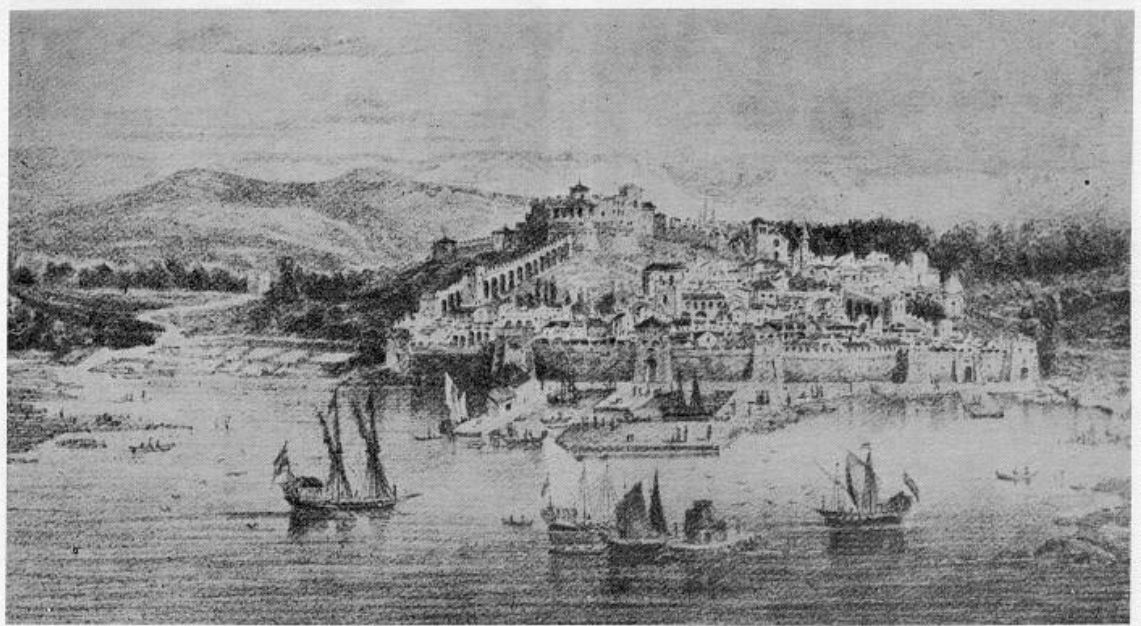
Širjenja nove vere ni bilo mogoče zaustaviti. Tako je **deželni knez Ferdinand** leta 1528 zaradi pritožb cerkvenih dostojanstvenikov izdal vrsto prepovedi. Določil je stroge kazni za širitelje protestantizma, pa tudi za vse, ki zaradi pripadnosti novi veri niso hoteli poravnati svojih materialnih obveznosti do cerkve. Ukazal je, naj posebne komisije preiščejo vse spodnjeavstrijske dežele in verski položaj v njih. Vizitacija (pregled) je pokazala, da so se nove misli razširile zlasti v nekaterih mestih na Spodnjem Štajerskem. Takšnih krajev z »novo vero« pa je bilo vse več in več. K protestantizmu so se nagibali tudi nekateri **plemiči**.

Širjenje protestantizma v slovenskih krajih

V letih 1530-1540 se je protestantizem v slovenskih krajih med **meščanstvom** širil naprej. Hkrati je dobival tudi vedno bolj določene poteze. Prisotnost novih verskih naukov je bila v tem desetletju vse bolj opazna tudi v večjih mestih, pri nas še posebej v Ljubljani. Leta 1530 je kranjski deželni glavar Kacijaner zahteval, da je potrebno ostro nastopiti proti takrat delujočemu protestantskemu krožku. **Klombnerjev krožek**, ki je takrat deloval v Ljubljani, je leta 1530 dobil dragoceno pomoč v osebi nadarjenega in učenega Lenarta Budine, ki se je vrnil s študija v Nemčiji. Skrivaj se je začela širiti tudi protestantska književna dejavnost. Novo gibanje je nazadnje dobilo pristaše tudi med samimi **duhovniki**.

Okrog leta 1535 je prišel v Ljubljano **Primož Trubar**, kot slovenski **pridigar** v cerkvi sv. Nikolaja. Trubar je kmalu postal najvidnejši borec za novo versko miselnost v Ljubljani. Iz omenjene cerkve se je moral Trubar kmalu umakniti, toda od mestnega magistrata je dobil mesto pridigarja v drugi cerkvi. Pod Trubarjevim vplivom se je število novih miselnosti naklonjenih duhovnikov še povečalo. Mednje je spadal tudi novi ljubljanski škof Kacijaner (1536-1543). Na drugi strani pa so se proti novim naukom borili predvsem kranjski deželni stanovi. Deželni glavar Nikolaj Jurišič je leta 1540 dosegel celo to, da je Trubar moral zbežati v Trst.

Tudi v drugih pokrajinah se je protestantizem v tem času močno okrepil. V novem gibanju pa je še vedno manjkala dobra organiziranost. V naslednjem desetletju se je tudi to spremenilo. Na čelo protestantskega gibanja se je namreč postavilo **plemstvo**. Začel se je odkrit boj za svobodo protestantske verske misli. Sredi tega boja je dala reformacija Slovencem tudi prvo slovensko knjigo.

Trst tedaj, ko je v njem živel Trubar.

Vir: <http://forum.striparna.com/viewtopic.php?t=2519>

V štiridesetih letih 16. stoletja je protestantizem na Slovenskem napredoval tako po notranji dozorelosti, kakor tudi po razširjenosti. To je pokazala tudi vizitacija v letu 1544 in vedno večje število članov ljubljanskega protestantskega krožka. K protestantizmu se je poleg Bonoma in Kacijanerja nagibal tudi koprski škof Vergerij, ki je zaradi tega moral pobegniti v Nemčijo in je sodeloval s Trubarjem pri širjenju protestantskih knjig. Pristaš nove vere je bil tudi štajerski deželni glavar Ivan Ungnad.

Ko se je Trubar leta 1542 vrnil v Ljubljano kot kanonik, so se začela razširjati nova reformacijska učenja o tem, kako je maša brez vrednosti, pa tudi osebna (ušna) spoved in čaščenje svetnikov, kako Bog odpušča grehe zaradi vere in ne zaradi dobrih del, da je temelj vere in osnova božjih služb evangelij...

Prvi udarci proti reformaciji na Slovenskem

Na žalost pa se je položaj protestantov v Sloveniji kmalu znatno poslabšal. Leta 1543 je namreč škofa Kacijanerja v Ljubljani zamenjal **Urban Textor**, oster nasprotnik protestantizma. Leta 1545 se je prvič sestal cerkveni zbor v Tridentu, ki je zavzel do protestantizma ostro odklonilno stališče. Nazadnje se je začela v letu 1546 v Nemčiji še vojna med katoliškimi in protestantskimi knezi, v kateri so zmagali katoliški, na čelu s Habsburžanom Karlom in Ferdinandom. Vse to je leta 1547 povzročilo prvi odkriti udarec protestantizmu v Sloveniji. Škof Textor je dobil ovadbo proti duhovnikom – članom ljubljanskega protestantskega krožka. Vse razen Trubarja, ki je bil takrat v Šentjerneju na Dolenjskem, so prijeli. **Trubar se je moral skrivati in marca 1548 je pobegnil v Nemčijo.** S tem je pretrgal vse vezi s katoliško cerkvijo. Postal je evangeličanski duhovnik in se poročil. Istega leta se je za reformacijo dokončno odločil tudi koprski škof Vergerij.

Kljub temu, da je moral Trubar pobegniti, ni prenehal misliti na svoje ljudstvo. Tudi v pregnanstvu je delal zanj.

V drugi polovici 16. stoletja so se začeli vplivi protestantizma kazati tudi na podeželju. V veliki meri je zasluge za to moč pripisati slovenski protestantski književnosti in še posebej Trubarju, kajti s slovensko knjigo je ljudstvo dobilo orožje, brez katerega ne bi bilo mogoče dokončati začetega boja za čisto vero.

Protestantizem v Sloveniji se je tako nezadržno širil. Ob tem je potrebno omeniti tudi **augsburski verski mir iz leta 1555**, ki je priznal protestantizmu dosežene uspehe, čeprav je bil sklenjen v tem smislu, da verski pripadnosti svojih podložnikov smejo odločati deželni knezi po načelu cuius regio, eius religio (**kogar vlada, tega vera**). To je pomenilo, da so se lahko protestanti na ozemlju katoliških knezov in katoličani na ozemlju protestantskih knezov,

ki se niso hoteli pokoriti ukazom deželnega kneza v verskih vprašanjih, izselili v pokrajine, kjer se je uveljavila njihova vera.

V letu 1551 so bile protestantske knjige ponovno prepovedane. Odlok seveda ni veliko zalegel, kajti ravno takrat so se pojavile luteranske knjige tudi v slovenščini.

Reformacija v Sloveniji je tako doživljala svoje vzpone in tudi padce. Veliko zmago so protestanti slavili takrat, ko je škofa Textorja leta 1558 zamenjal **Peter Seebach**. Razmere za uveljavljanje protestantizma so takrat namreč ponovno postale ugodnejše. Tako so kranjski deželni stanovi leta 1560 vnovič poklicali domov Trubarja, da bi organiziral slovensko protestantsko cerkev. **Kljub večkratni Ferdinandovi prepovedi je Trubar leta 1561 prišel v Ljubljano, ki ga je sprejela z zmagoslavnim sprevedom.**

Med Trubarjevim bivanjem v Ljubljani je umrl Ferdinand. Deželni nadvojvoda ni želel privoliti v svobodo protestantske veroizpovedi, za katero se je boril Trubar s svojimi pristaši. Na Kranjskem je leta 1565 znova udaril po protestantih in dosegel, da so Trubarja spet izgnali. Ne glede na to, je protestantizem napredoval. Deželni stanovi so si iz leta v leto prisvajali vse več pravic in utrjevali protestantsko cerkveno organizacijo.

Bruška verska pomiritev

Ko je **nadvojvoda Karel** (spadal je med Habsburžane, ki so vladali na slovenskem ozemlju in je nasledil vladarja Ferdinanda I.), ki je vladal v letih 1564-1590, zahteval od deželnih stanov nove, izredne davke, so le-ti zahtevali, naj luteranstvo dovoli ne le med plemiči na gradovih, ampak tudi po vseh mestih in na podeželju. To zahtevo je Karel zavrnil. Toda ko je ponovno potreboval denar za obrambo proti Turkom, je moral vendarle kloniti pred zahtevami deželnih stanov. Po mnogih zahtevah o verski svobodi, katere je kar naprej odbijal, je 9. februarja 1578 dal pisno izjavo in zagotovilo, da ne bo ukrepal proti nikomur v notranjeavstrijskih deželah, ki se priznava k protestantizmu. To je bila t.i. **bruška verska pomiritev** (sklenjena v Brucku na Muri), ki je zagotovila versko svobodo tako rekoč vsemu prebivalstvu. Leta po tem pomenijo najvišji, čeprav kratkotrajen vzpon protestantizma na Slovenskem. Tako je bila po ocenah poznejšega ljubljanskega škofa Hrena leta 1597 le ena dvajsetina meščanov katoliška. **Skoraj vse plemstvo je bilo na strani nove vere.** Zemljiški gospodje so poskušali s številnimi sredstvi razširiti novo versko prepričanje tudi med svojimi podložniki. V ta namen so uporabljali svoje patronske pravice nad cerkvami, ki so jih podeljevali protestantskim pridigarjem. Toda podložniki so se jim zaradi slabega poznavanja reformacijskega nauka v mnogih primerih upirali. **Med širokimi kmečkimi množicami se je nova vera ohranila predvsem v Prekmurju vse do danes.**

Bruška verska pomiritev je tako omogočila, da se je protestantizem v slovenskih deželah tudi organizacijsko uredil. Že v šestdesetih letih 16. stoletja so nastala po notranjeavstrijskih deželah cerkve, ki so svoje verske obrede opravljale v nemškem jeziku. Leta 1561 se jim je pridružila tudi slovenska cerkev na Kranjskem.

Začetki protestantske Cerkve s slovenskim bogoslužnim jezikom so bili torej na Kranjskem. Na potrebo takšne cerkve je opozarjal predvsem Trubar v svojih knjigah, še posebej v Cerkovni ordningi iz leta 1564. Na čelu protestantskih cerkva v posameznih deželah so bili cerkveni sveti v Ljubljani, Gradcu in Celovcu. Vodja le-teh pa je bil **»superintendent«**. Ta je nadzoroval predikante (duhovnike) in skliceval je njihove seje ter posvetovanja. Med prvimi so na Kranjskem bili superintendenti **»slovenske«** in **»nemške«** cerkve Slovenci Primož Trubar, Sebastijan Krelj, Jurij Dalmatin in Felicijan Trubar, istočasno z Dalmatinom pa tudi Nemeč Kristof Spindler z Würtemberškega. Cerkevni sveti in deželni stanovi so posvečali posebno skrb predikantom in **potujočim pridigarjem**, ki so ljudi seznanjali z naukom reformacije. Stanovi so celo podeljevali domačim dijakom, bodočim duhovnikom, štipendije, da bi jim omogočili študij na vseučiliščih v Nemčiji.

Protestantsko šolstvo

Ob tem je potrebno omeniti tudi domače protestantsko šolstvo. Začetki šolstva segajo že daleč pred prva dovoljenja deželnega kneza iz sedemdesetih let 16. stoletja. Šele v reformaciji pa je bilo postavljeno vprašanje šole ter izobraževanja tudi za kmečko ljudstvo.

Slovensko šolo so protestantje napovedali hkrati s prvimi začetki slovenske Cerkve. Po Trubarjevih navodilih naj bi v kmečkih oziroma vaških šolah učitelji učili slovensko pisanje, slovensko branje in slovenski katekizem. Šolarjem po mestih je naročil, naj poleg nemških in latinskih pesmi pojejo tudi slovenske. Enako je veljalo tudi za spoznavanje slovenskega katekizma.

Povzetek:

Reformacija se je v slovenske pokrajine širila predvsem iz _____ in nemških dežel. Informacije o njej so razširjali izobraženci in študenti, ki so obiskovali nemške univerze, trgovci, vojaki in _____. Prvo pomembno središče reformacije je bilo mesto Trst, kjer je škof _____ vodil protestantski krožek.

Novo gibanje se je v slovenskem prostoru širilo postopno, najprej na Koroškem in Kranjskem. Največ privržencev protestantizma je bilo med duhovščino in _____, nekoliko pozneje tudi med plemstvom. Najmanj privržencev je imela reformacija med _____. Slednji so novo vero sprejeli pod pritiskom zemljiških gospodov ali župnikov.

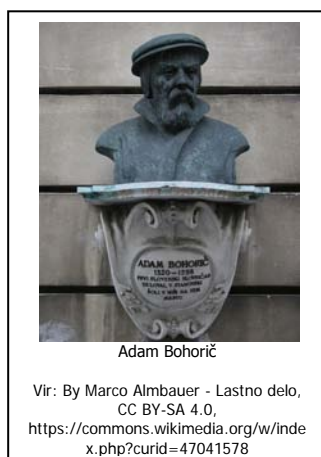
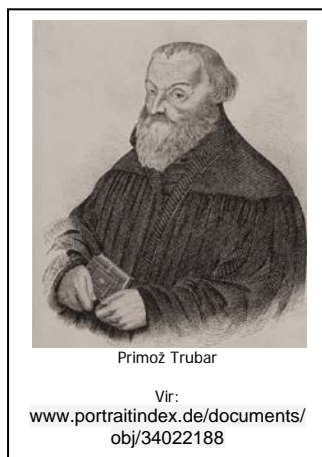
Sredi 16. stoletja so širjenje protestantizma prevzeli deželni stanovi. Sprva dokaj neuspešno, saj je nadvojvoda Ferdinand širjenje protestantizma prepovedal, čemur je zvesto sledi tudi škof _____. Po _____ miru (1555), ki je vpeljal geslo čigar zemlja, tega vera, in zamenjavi škofa Textorja so razmere za širjenje protestantizma postale ugodnejše. Deželni stanovi so svobodo veroizpovedi takrat pogojevali z denarjem za obrambo pred _____, zapisana pa je bila v _____ verski pomiritvi. Nadvojvoda Karl, ki je nasledil Ferdinanda, je celo dovolil protestantske šole, cerkve in svobodo bogoslužja.

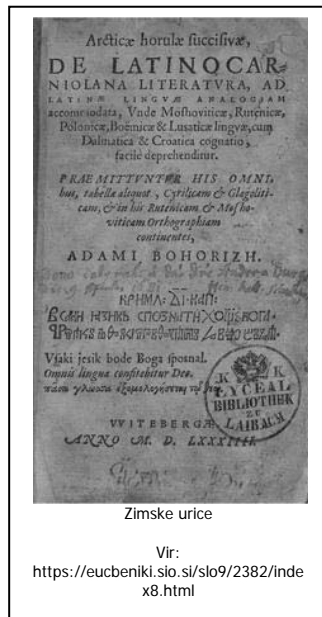
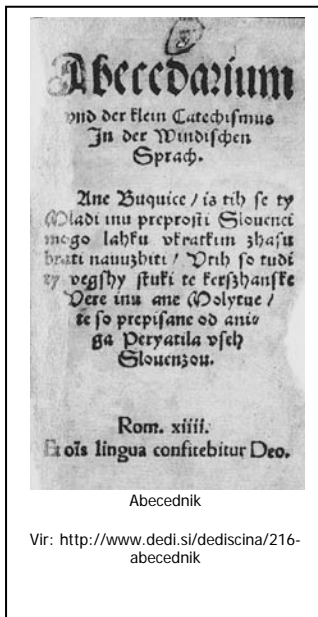
C) SLOVENSKI PREDSTAVNIKI REFORMACIJE IN NJIHOVA DELA

Luthrova zahteva, naj bo vsakemu verniku omogočeno branje Svetega pisma v maternem jeziku, je pomembno vplivala na razvoj književnosti v ljudskih jezikih, med drugim tudi na slovensko književnost in razvoj knjižnega jezika.

V obdobju reformacije so se pojavile prve slovenske knjige. Leta 1550 je **Primož Trubar** izdal **Katekizem**, prvo knjigo v slovenskem jeziku in prvo slovensko tiskano knjigo sploh, in mu priložil še **Abecednik**.

Najpomembnejše delo slovenskega protestantizma je po mnenju številnih strokovnjakov prevod celotne **Biblije**, ki jo je **Jurij Dalmatin** leta 1584 dal natisniti v Wittenbergu. V času reformacije je nastal tudi prvi slovenski pravopis, **Zimske urice Adama Bohoriča**, ki je začrtal slovensko pisanje v naslednjih dveh stoletjih.

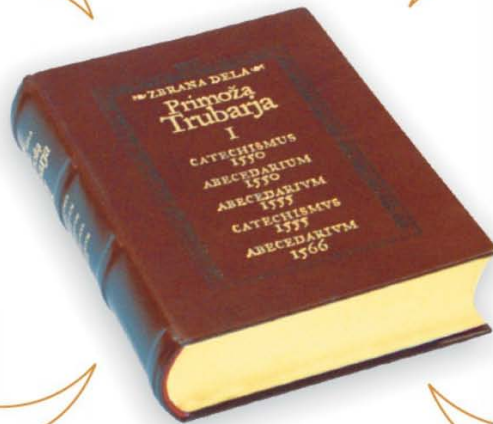

Naloga: Dopolni imena slovenskih predstavnikov reformacije.

(1508–1586)

- leta 1550 je izdal prvi slovenski knjigi Katekizem in Abecednik, v katerih je združil potrebo po izobrazbi z verskimi cilji,
- leta 1564 je izdal **Cerkovno ordin-go**, v kateri je postavil temelje slovenske protestantske cerkve na Kranjskem, v delu je predpisal značilnosti protestantskih verskih obredov, zahteval slovensko osnovno šolo in pravico do uporabe slovenskega jezika,
- prvi je prebivalce slovenskih dežel nagovoril z »ljubi Slovenci«.

(1547–1589)

- pisec, pesnik in prevajalec,
- v slovenščino je prevedel **Sveto pismo**: Biblija, tu je vse svetu pismo stariga inu noviga testamenta (1584)
- natisnjena je bila v Nemčiji in na slovensko ozemlje pretihotapljena v sodih.

(ok. 1520–1598)

- učitelj in slovničar,
- bil je ravnatelj stanovske šole v Ljubljani, kjer je napisal prvi šolski red,
- leta 1584 je napisal **prvo slovensko slovnico** v latinskem jeziku Arcticae horulae (Zimske urice),
- uvedel je črkopis bohoričico.

SEBASTIJAN KRELJ (1538–1567)

- napisal je **Otročjo biblijo**, ki vsebuje abecednik, slovarček in katekizem v petih jezikih.

D) POMEN REFORMACIJE NA SLOVENSKEM

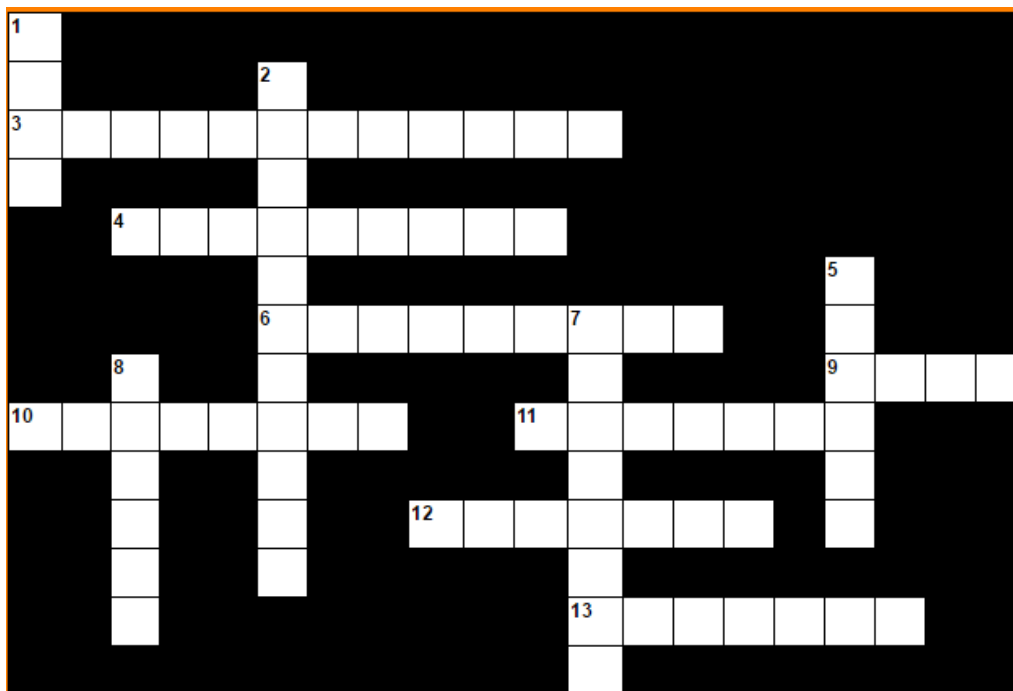
- Delovati je začela prva tiskarna.
- Izdana je bila prva tiskana slovenska knjiga.
- Slovenski jezik je postal knjižni jezik.
- Ustvarjena sta bila slovenski črkopis in pravopis.
- Prvič so bili prebivalci slovenskih dežel nagovorjeni s pojmom Slovenci.
- Protestanti so podpirali šolstvo, saj so želeli, da bi se vsi naučili brati in pisati.

E) ZA KRATEK ČAS

Za pripravo na kviz si oglej še nekaj videoposnetkov in reši križanko.

Povezave do posnetkov najdeš na spletnem naslovu:

<http://zgo-nem.weebly.com/vsemogo268e/medgeneracijski-kviz-reformacija-na-slovenskem>

Vir: <http://dl.dropbox.com/u/25273999/protest/trubar.htm>

VODORAVNO

3. Trubar velja za začetnika slovenske ...
4. prvi slovenski knjigi: ... in Abecednik
6. Trubar je za osnovno knjižnega jezika izbral ljubljansko oz. osrednjeslovensko narečje. Je pa v Trubarjevem jeziku moč zaslediti vpliv njegovega domačega narečja. Katero narečje je to bilo?
9. Nekoč slovensko mesto, danes pa italijansko, kjer se je Trubar šolal.
10. Trubar je bralce nagovoril z Lubi ...
11. Trubarjev psevdonim je Rodoljub ...
12. Trubarjevi prvi ženi je bilo ime ...
13. Rojstni kraj Primoža Trubarja

NAVPIČNO

1. Kraj na Hrvaškem, kjer se je šolal Trubar
2. Kraj v Nemčiji, kjer je Trubar pokopan
5. Ime pisave v prvih dveh knjigah
7. Avstrijski kraj, kjer se je šolal Trubar
8. Ime škofa, ki je Trubarju stal ob strani